

Goliat

„Sistemele economice își justifică rațiunea de a fi prin regula cantitativă a lui tot mai mult și mai repede, sistemele politice țintesc controlul absolut, cele culturale cochetează cu globalismul, iar cele religioase își revendică universalismul.”

Creșterea se arată a fi o trăsătură comună sistemelor naturale și a celor artificiale. Diferența constă în faptul că sistemele artificiale, create de om, au tendința să nu urmeze măsura bunului-simț în creștere.

Într-o pădure multiseclară, copacul care strică ritmul general de creștere nu rezistă. O pădure dăinuiește peste vremuri când arborii cresc în ritmuri aproape egale. Ceea ce rămâne prea mic sau ajunge prea mare față de media înălțimii tuturor copacilor iese din joc. Asta nu înseamnă că unele păduri nu sunt mai înalte decât altele sau că într-o pădure nu există specii de alte dimensiuni. Problema este că aceeași specie constituie o pădure durabilă, după principiul accesului egal la resurse de lumină și umiditate.

Natura este un principiu democratic al înțelegerii necesității. Lanțul trofic funcționează după regula dezechilibrului favorabil fiecăruia. Natura se întemeiază pe bunul-simț al proporțiilor vitale, singurul secret al reușitei fiind conviețuirea.

Dacă în tot ceea ce este natură vie creșterea se află sub semnul armoniei aritmetice, cu excepția cazurilor întâmplătoare de comportament canceros, în lumea creată de om, cu dimensiunile ei multiple de tip economic, politic, cultural, religios etc., creșterea urmează trendul progresiei geometrice. Sistemele economice își justifică rațiunea de a fi prin regula cantitativă a lui tot mai mult și mai repede, sistemele politice țintesc controlul absolut, cele culturale cochetează cu globalismul, iar cele religioase își revendică universalismul.

Pentru faptul că își supralicitează funcțiile, sistemele artificiale cunosc declinul, ele sunt marcate de ciclul implacabil creștere-descreștere. Tot ceea ce ajunge să crească mai mult decât este necesar măsurii proporționale dintre cauză și efect, dintre intenție și consecințe sau dintre motive și scop se autodistruge mai devreme sau mai târziu. Disparitățile flagrante dintre ipoteză și concluzii indică inconsistența logică. Abaterile prea mari de la medie a valorilor de intrare și de ieșire arată precaritatea structurală a unui sistem. Ceea ce devine prea mare omoară diversitatea și are tendința să fie suficient sieși. Monopolul, de pildă, uniformizează prin masificare, demotivează prin centralizare și subordonează prin putere.

Lumea dă dovada că optează pentru Goliat. Prin tot ceea ce face se insinuează admirația pentru Goliat. Această înclinație spre urieșesc ține de fibra materialistă a omenirii. Ea ilustrează ambiția de a i se recunoaște puterea demiurgică. Este efectul ruperii lanțurilor cu care natura a ținut-o de stânca rațiunii și raționalului.

A fi prea mare este scopul a cărui atingere îi certifică omenirii eliberarea. Libertatea a pornit cu sensul de cucerire a naturii. Ținta omenirii este să iasă din natură, să fie o supranatură prin dimensiuni și costuri. Ilustrarea supranaturii este diversă, de la capacitatea de distrugere (în fapt, de autodistrugere) și până la risipa resurselor.

Cumva simptomatic, supranatura creată de omenire are consistența imploziei. Ceea ce devine prea mare cade sub propria greutate. De la imperii la companii globale, regula prăbușirii a funcționat implacabil. Istoria omenirii este, în esență, istoria creșterii și descreșterii structurilor supradimensionate. Acolo unde creșterea a fost spectaculoasă a urmat o cădere și mai spectaculoasă.

Economia globală, ca formulă preferată a puterii de creație a omenirii, sfidează regula bunului-simț natural. Piețele au devenit atât de mari încât aliniază totul pretențiilor lor. Societatea se organizează după principiile piețelor. Băncile și-au înălțat atât de sus puterea de influență încât statele plătesc tribut pe existență. Totul trebuie să se transforme în profit. Polarizarea paretiană a veniturilor tinde la limita absurdului: 1 la 99! Acum pare o epocă de aur aceea în care zece la sută din populație deținea nouăzeci la sută din avuție.

Goliat își ia revanșa!

Marin Dinu